

підтримання високої самооцінки, незалежність, можливість дотримання власних принципів у професійній діяльності. У віці від 35 років – оптимальний режим роботи, суспільна значущість праці, безпечність праці, стабільне становище у колективі, збереження змісту трудової діяльності. Спільними мотивами вибору нового місця роботи, професії у безробітних до 35 років є: дотримання прав людини на роботі, оплата обсягу роботи, новизна; у безробітних віком від 25 років – соціальний статус, соціальна справедливість, посилене трудове навантаження, підтримання добрих подружніх стосунків, життєзабезпечення, спілкування, можливість здійснювати вплив, нормована робота, пропорційність розподілу обов'язків, стабільність трудового навантаження. В усіх вікових групах вагомий вплив на повторний вибір місця роботи мають такі мотиви: кар'єрне зростання, дружні стосунки з родичами (повага родичів), соціальна активність, комфорт, хороші взаємини з колегами, позитивний мікроклімат у колективі, достатня зарплатня, (офіційна), оплата затраченого на роботу часу, орієнтація на очікуваний результат, мінімальна затрата зусиль, комфортні умови праці, підтримання самооцінки, позитивна оцінка з боку керівництва, стабільність організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зеер Э. Ф. Психология профессий : учеб. пособ. / Эвальд Фридрихович Зеер. – [2-е изд., перераб., доп.]. – М.: Академический Проект, 2003. – 336 с.
2. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен; [пер. с нем.]. – СПб.: Питер, 2003. – 860 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗНАКОВО-СИМВОЛІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ

Білоус О.В.

Сучасні наукові дослідження передбачають пояснення суті предметів і явищ або застосування фундаментальних знань у ході розв'язання практичних задач, що вимагає використання різних типів знаково-символічних дій: індексації, заміщення, кодування-декодування, схематизації, моделювання. Водночас організація освітнього процесу у вищих навчальних закладах, як правило, підпорядковується завданню відтворення знань в готовому вигляді, а це не сприяє формуванню теоретичного ставлення майбутніх учителів до дійсності. Студенти правильно розв'язують задачі, спрямовані на перетворення знаково-символічних засобів в складі моделей, що фіксують хімічну взаємодію речовин, але не завжди усвідомлюють ту реальність, яка позначаються цими моделями. Така особливість проявляється в тому, що у них недостатньо сформоване вміння визначати, які саме хімічні явища такі моделі фіксують, пояснюють.

Найпоширенішим видом знаково-символічної діяльності у ході вивчення хімічних об'єктів (речовин та хімічних процесів) є моделювання. Моделювання, на відміну від схематизації, передбачає оперування знаково-символічними засобами без постійного зіставлення з реальністю (за формалізованими правилами) і істотно відрізняється від використання засобів наочності, що ілюструють тільки зовнішні особливості об'єктів. Моделювання, як умова розвитку теоретичного мислення, передбачає, по-перше, побудову особливої реальності (ідеалізованої предметності), як об'єктивності сутності, що забезпечує можливість її дослідження; по-друге, абстрагування властивостей, відображення їх у моделі відокремлено від несуттєвого, другорядного; по-третє, використання схематизованих моделей як засобів симультанного охоплення відразу низки елементів об'єкта і, насамкінець, можливість оперувати знаннями у ході застосування буквено-цифрових моделей. Відтворення істотного в моделі є способом розуміння сутності явищ у ході розвитку теоретичного

мислення. Крім того, моделі дозволяють оперувати сутнісними властивостями, ознаками, що є важливою передумовою формування теоретичного ставлення до пізнавальних об'єктів дійсності. Дослідники [1, 2] зазначають, що розвиток теоретичного мислення у суб'єктів учіння залежить від оволодіння ними різноманітними засобами знаково-символічних дій з пізнавальними (ідеалізованими) об'єктами. Це передбачає реалізацію в процесі навчання певних психолого-педагогічних умов, серед яких важливими є: розширення форм та способів моделювання (ідеалізованих) об'єктів; забезпечення "зрушення" мисленнєвого аналізу з умов конкретних задач на схеми та моделі; оволодіння студентами методами планування експерименту. Особливу актуальність, на нашу думку, має застосування в навчальному процесі задач, що враховують логіку отримання знань в науці, спрямованих на формування вміння самостійно орієнтуватися в структурі наукового пізнання. Важливим є застосування знаково-символічних засобів, що виконують функції відображення, ідеалізації, заміщення; а також здійснення актів самопізнання, відображення студентами своєї мисленнєвої діяльності (рефлексія), що виявляється у здатності усвідомлювати знаково-символічні форми, поняття, умови задачі; усвідомлювати власний процес мислення, а також атенціювання, зосередження, роздумування, відстежування послідовності перетворень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Денисенко В.В. Психологічні умови формування теоретичного мислення у підлітків (на матеріалі дослідження процесу засвоєння учнями системи знань з фізики): Автореферат дис. ... канд. психол. наук. – К., 1998. – 18 с.
2. Салмина Н.Г. Знак и символ в обучении. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1988. – 288 с.

ВПЛИВ БОЙОВОГО СТРЕСУ НА ОСОБИСТІТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ

Блінов О.А.

Бойовий стрес – багаторівневий адаптаційний процес в умовах бойової обстановки або сукупність психічних станів, пережитих воїнами у процесі адаптації до умов бойової обстановки, які є несприятливими для їхньої життєдіяльності та загрозливими для їхнього здоров'я і життя.

Всі хто приймає участь у бойових діях знаходяться під впливом бойового стресу, але на кожного він діє по-своєму. Існує достатньо велика кількість стрес-факторів впливу, одними з їх провідних характеристик є сила, інтенсивність і тривалість. Деформація особистості відбувається за умов надмірної дії на людину цих стрес-факторів, їх суб'єктивної оцінки.

На нашу думку, психологічні типи військовослужбовців, які зазнали деформації особистості, можна умовно поділити на три групи: до першої належать військовослужбовці (їм можна дати назву "задумливі") з ригідною формою поведінки, заторможеністю мислення та реакцій на подразники, вони дуже близько до серця приймають все, що бачать і відчувають під час діяльності; до другої групи належать військові (з психологічним типом "досвідчені") зі зрівноваженою психікою, які позитивно налаштовані на виконання військових завдань, виявляють ініціативу і відповідальність у службових справах, а також емоційну стійкість до стрес-факторів загрозливого середовища; до третьої групи належать військовослужбовці (психологічний тип – "реактивні") з дуже швидкою реакцією на зовнішні подразники, проявами істеричних реакцій, дуже швидким (реактивним) коливанням настрою і палітри емоцій, вони мають агресивну поведінку, конфліктні, часто спочатку механічно розпочинають робити доручену справу, а тільки потім починають думати про неї як її взагалі правильно робити.